

51^e Jaargang

Dinsdag 16 februari 2016

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Onbegrip

Maar zij verstonden dat woord niet en zij vreesden Hem te vragen' (Mark. 9:32).

De Heere Jezus heeft nu voor de tweede keer gesproken over Zijn aanstaand lijden en sterven. Toen Hij dat de eerste keer deed (Mark. 8:31) kwam er een felle reactie van Petrus. Deze verzette zich heftig tegen de gedachte dat de Heere zou sterven. Zoiets kon hij zich absoluut niet indenken. De Heiland deed er toen verder het zwijgen toe. Toch moeten de discipelen weten wat er gaat gebeuren en dus spreekt de Heere er opnieuw over. Is er nu wel plaats voor deze boodschap? Hebben ze nu begrepen, dat Jezus die weg van lijden en sterven moet gaan en dat het daarom niet anders kan? De tekst boven deze meditatie laat het ons anders weten. Nog altijd verstaan ze deze boodschap niet.

Is dat omdat de Heere Jezus zulke onduidelijke en onbegrijpelijke woorden gebruikte? Nee, de woorden die Hij bezigde waren duidelijk genoeg. Dat Hij overgeleverd zou worden in de handen der mensen – ze konden zich best voorstellen wat dat zou zijn. Dat Hij gedood zou worden – ook dat was geen onbegrijpelijk woordgebruik. Nee, het lag niet aan de manier van spreken door de Heiland, dat de discipelen het niet begrepen. De oorzaak daarvan lag ergens anders.

In Matt. 17:23 lezen we dat ze zeer bedroefd waren toen ze deze aankondiging van het lijden hoorden. Zeer bedroefd! Ze waren door smart overmand. Het was bijna een trauma. En daardoor was het dat de werkelijkheid achter Jezus' woorden maar niet tot hen door kon dringen.

Maar waarom vroegen ze de Heere dan niet om nadere uitleg? Dat durfden ze niet. Daar waren ze bang voor. Bang waren ze, dat als de Heere nader op Zijn woorden zou ingaan, zij dingen zouden horen, die ze niet wilden horen. Ze waren bang voor een werkelijkheid, die ze niet wilden kennen. Net zoals een ernstig zieke bang is om de dokter nadere informatie te vragen over de ernst van zijn ziekte. Vrees voor wat hij te horen kan krijgen houdt hem terug van verder vragen.

De discipelen hebben altijd gedacht dat de Messias de Koning zou zijn die Israël van de vijanden zou verlossen. Net zo als de andere Joden over hem dachten. Een Messias die zou lijden en sterven begeerden ze ook niet. En nu gaan ze langzamerhand begrijpen, dat ze heel anders moeten gaan denken. Dat Jezus wel de lijdende Knecht des Heeren zal zijn. Maar dat willen ze helemaal niet. Waarom niet? Omdat zij dan met Hem een weg van lijden en sterven moeten gaan. Een weg van kruis dragen. Een weg van vernedering en afbraak. Een weg waarin een mens ervaart dat er niets van hem overblijft. Met Christus mee gekruisigd sterven. Daar verzet een mens zich tegen. Zolang als hij kan. Of u niet?

Maar zolang als dat verzet voortduurt, zo lang staan we

wel onszelf in de weg en blijven onze ogen gesloten voor de ware betekenis van de Heiland. Pas als we onszelf verliezen en als we niets meer van onszelf kunnen denken, gaan we ontdekken dat we aan Jezus genoeg moeten hebben. En ook genoeg kunnen hebben.

Hebt u trouwens ook ontdekt, dat dit onbegrip bij de discipelen de Heere Jezus er nog weer eens met nadruk aan herinnerde, dat Hij Zijn werk helemaal alleen moest doen? Dat Hij bij niemand – zelfs niet bij Zijn geliefde discipelen – enige steun kon verwachten. Niemand kan Hem helpen. Er is zelfs niemand, die vanuit zichzelf begrijpt waarom dit werk nodig is. Ach, de zondaar is zo blind. Blind voor wie hij zelf is. Blind voor wie Christus is. Blind voor de noodzaak van Zijn werk en Zijn bloed. Zo verloren is hij, dat hij zelfs geen vermoeden heeft van de ernst ervan. Voor heel het heilswerk moeten zijn blinde ogen geopend worden.

Gelukkig, dat de Heere Jezus de moed niet verliest. Hij gaat verder met Zijn onderwijs. Straks gaat Hij voor een derde maal met Zijn discipelen over Zijn lijden spreken (Mark. 10:32). En tenslotte opent Hij hun verstand, zodat ze het wel gaan verstaan (Luk. 24:45). Daar moeten we het van hebben! Van Jezus' volhardende trouw, ook in het geven van onderwijs.

P. den Butter

Zelfbeklag

Onderzoekers in Engeland hebben aan 65-plussers de vraag gesteld: 'Waar heeft u spijt van?' Wie denkt dat de antwoorden een catalogus van schuldbekentenissen heeft opgeleverd, vergist zich. Niks berouw over ruzie en ontrouw (in alle betekenissen). Het was eigenlijk alleen maar zelfbeklag over wat men heeft moeten missen. 70% van de Britse senioren beklagt er zich over dat hij niet genoeg liefde heeft gehad, 57% dat hij niet genoeg op reis is geweest, 43% zou een andere job hebben gewild en 21% een andere partner. Het onderwerp van de spijt was bij de overgrote meerderheid van de geënquêteerden niet wat ze in hun leven hebben misdaan, maar wat ze ze zijn misgelopen. Toegeven dat je iets fout hebt gedaan, is kennelijk niet makkelijk, ook niet tegenover een enquêteur. Vaak gebeurt dat echter niet uit schaamte, maar uit schaamteloosheid. De schaamteloosheid waarmee mensen zichzelf als centrum van de wereld zien. En hoe duidelijker iemands vergissing, hoe sterker hij op zijn gelijk staat. Na de Tweede Wereldoorlog hebben maar heel weinig nazi's berouw getoond en spijt betuigd vanwege hun gruweldaden. De meesten zeiden: 'Wir haben es nicht gewußt'. In een goddeloze tijd worden mensen hun eigen god. Die verwacht voortdurende aanbidding. De ander komt niet in beeld, het 'ik' des te meer.

Nog even hebben de broers Jozef nagekeken en toen zijn ze weer verder gaan eten. Van die meesterdromer zullen ze geen last meer hebben. Dan blijkt dat Ruben er niet bij is geweest toen de anderen Jozef hebben verkocht. Waarom is onbekend. Ruben liep met een plan om Jozef te verlossen. En als hij dat plan ten uitvoer wil gaan brengen, dan komt hij tot de ontdekking dat Jozef weg is. En dan raakt hij in paniek. Als teken van verdriet scheurde hij zijn kleren en hij roept: *'De jongeling is er niet; en ik, waar zal ik heengaan?'* Daarmee krijgen we een gunstige indruk van Ruben. Hij had de broers ook al tegengehouden toen ze Jozef wilden doden. En nu Jozef weg blijkt te zijn, breekt hij in gejammer uit.

Maar laten we niet ál te gunstig over Ruben denken. Want hij kan wel een plan hebben gehad en hij kan nu wel kermen, maar waarom is hij die karavaan niet achterna gereisd en heeft hij Jozef niet bevrijd? Weet je wat de klacht van Ruben ten diepste is? Zelfbeklag. *En ik, waar zal ik heengaan?* Hij zegt niet: *o arme Jozef!* En je hoort hem er ook niet over dat zijn vader straks bijna sterft van verdriet. Nee: ik! arme ik! Het enige waar hij écht mee zit, is hoe hij straks zijn vader onder ogen kan komen? Want zijn vader zal hem, als oudste, ter verantwoording roepen over de vermissing van Jozef. Dat is zijn angst, dat is zijn beklag. Zelfbeklag.

Ruben leeft vandaag ook nog. Ruben leeft bij jou en mij, in ons hart. We zijn vaak meer bezig met de gevolgen van de zonde, dan met de zonde zelf. Als het maar niet ontdekt wordt wat ik gedaan heb. Als het maar niet bekend wordt wie ik ben. Dan hebben we van de zonde vaak niet zo'n last. En we proberen onszelf beter voor te doen dat we zijn. Daar kunnen we nog aardig mee leven. Dat komt omdat we alleen verdriet hebben over de gevolgen van de zonde en niet over de zonde zelf.

Jeremia zegt: *'Maar wat klaagt een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonde!'* Geen zelfbéklaag, maar een zelfaánklacht. Zodat we schuldig worden voor God. Zelfbeklag over de gevolgen van de zonde en een beetje vroom praten over de zonde, dat brengt geen verandering. Dan is onze droefheid een droefheid der wereld (2 Korinthe 7:10). Die is zo gericht op onszelf, en die droefheid, met dat zelfbeklag die brengt niet tot het eeuwige leven, maar die loopt uit op de eeuwige dood.

Als jij Ruben tegenkomt in je hart, ga dan op je knieën en bidt God of Hij je wil verlossen van halfhartigheid en zelfbeklag. *'Doorgrond me en ken mijn hart o HEERE, zie of bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwige weg'.* Opdat er oprechte tranen mogen komen. Over de zonde. En berouw over de schuld. Ruben dacht alleen aan zichzelf. *'En ik, waar zal ik heengaan?'* Maar David denkt aan God. *'Tegen U, ja U alleen heb ik gezondigd'.*

M.A. Kempeneers
makempeneers@kliksafe.nl

Genesis 37:30

En hij keerde weder tot zijn broederen, en zeide: De jongeling is er niet; en ik, waar zal ik heengaan?

Opvallend is het dat over het eerste deel van de drie formulieren van enigheid al heel wat gediscussieerd en geschreven is en het gaat nog steeds door. Zondag 1 van de Heidelbergse Catechismus en als het gaat over de drie stukken ellende, verlossing en dankbaarheid. De eerste artikelen van de N.G.B. spreken van de enige God en waarin God de Heere gekend wordt. In de Dordtse Leerregels wordt allereerst gewezen op de Goddelijke verkiezing en verwerping. Wat genoemd is, is niet onbelangrijk. We kunnen nagaan uit de geschiedenis waarom er sprake is van prioriteit. Het is ook vandaag van betekenis.

Amen

Maar nu het slot. Wordt daar recht aan gedaan? Het is geen aanhangsel. Het is een sprekende, geestelijke werkelijkheid. Voluit naar het Woord. In zondag 52 van de Catechismus wordt ingegaan op het slotgedeelte van het volmaakte gebed, Het onze Vader, en het woordeke Amen. Persoonlijk gericht. Zo behoort het te zijn in het geestelijk leven. In het gebed tot de Vader der heerlijkheid. Het kleine woord 'Amen' is geen slotwoord, maar een geloofsbelijdenis. Het geloof in de Heere en Zijn gesproken Woord. Artikel 37 van de N.G.B. wijst op het laatste oordeel. Waarin Jezus Christus naar de wil van Zijn Vader als Rechter optreedt om te oordelen. Het oordeel van Jezus Christus leidt tot eeuwige veroordeling of eeuwige gelukzaligheid. Het laatste wordt tot troost, tot verzekering beleden. Het staat vast. Het komt. Wat zijn de laatste regels treffend. Daarom verwachten wij die grote dag met een groot verlangen om ten volle te genieten de beloften Gods in Jezus Christus onzen Heere. Geschreven door Guido de Bres. Wanneer en hoe. Wij naderen het einde van de wereld en het eeuwig begin, maar zo publiekelijk leeft de Kerk er niet bij. De zaken van de belijdenis behoren te

Door Hem alleen

DL V art. 15

leiden tot beleven. De Heere wil erom gebeden zijn. Het laatste gedeelte van de Dordtse Leerregels staat er niet buiten. Wat blijkt daarin het eren en grootmaken van de drie-enige God. Gewezen wordt op de gezindheid, het leven van Christus' bruid. De leer van Gods volhardende levenskracht in de Bruid maakt niet werkeloos of lijdelijk, maar is een stuwende kracht om de leer van de volharding hartelijk lief te hebben en standvastig te verdedigen.

Onwaardeerbare schat

Dit is een schat van onwaardeerbare waarde. Waarom? Omdat in de leer de Personen van de Drie-eenheid en hun werk schitteren. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Deze leer is dus geen discussieobject of geijkt tot leerzuiverheid, maar een alles overtreffende schat. Hoe staan ambtsdragers, predikanten, docenten en hoogleraren daartegenover? Er is gezegd: als deze leer niet leeft, wordt het oor geleend aan de stem van de tegenstander. Nu staat er in het artikel iets waaraan we niet voorbijgaan. Het hartelijk liefhebben en het standvastig verdedigen van de leer der volharding zullen niet ophouden. Er staat met nadruk in artikel 15 dat God de Heere er Zelf voor in staat. De liefdesvlam dooft niet en de strijdwoorden niet weggeworpen. Dat is zo. De leer der volharding en de verzekering ervan zal geleerd, beleefd, beleden en verdedigd worden. Ten spijt van satan en wereld kan er in het geloof gezongen worden. Maar d'altoos wijze raad des HEEREN houdt eeuwig stand, heeft altoos kracht; Niets kan Zijn hoog besluit ooit keren; 't Blijft van geslachte tot geslacht (Psalm 33 vers 6). In de Bijbel staan treffende voorbeelden.

Nehemia

Denk aan het boek Nehemia. Een boek van de eindtijd. De inzet en de ijver van Nehemia voor Jeruzalem was geen

Jehu's ijver. Hoe is het met ons als het gaat over de ijver voor Gods Huis? Laat Nehemia ons niet beschamen. Tegen het werken, het strijden voor Gods werk en Koninkrijk, komt veel op. Laten we als voorbeeld Nehemia 4 opslaan. De bouwers van Jeruzalems muur werden omringd door vijanden. In het noorden Sanballat, de gouverneur van Samaria. In het oosten Tobia, de Ammonietische leider. In het zuiden Gesem, de Arabier, hoofd van de Arabieren. In het westen de Asdodieten, de Filistijnen, de aartsvijanden van Israël. Dreiging was er van alle kanten. Bij de bouwers, de werkers aan de muren, komt misnoedigheid. Een algehele staking van het werk dreigt. Nehemia zinkt niet mee. Hij zoekt geloofskracht bij de Heere, Die geen half werk doet en door tegenstand Zijn werk niet laat afbreken. Het gebed is de kracht van Nehemia. Wat een discussie is er over Gods schepping, over God en deze wereld en niet te vergeten over God Zelf en Zijn Woord. Het is erg, maar weinig wordt gesproken over of gewezen op Gods rijke, blijvende gave op het gebed. Hij wil zelfs het gebed geven met het geloof in Hem. De Geest der genade en der gebeden laat Hij werken. Welk een hart onder de riem geeft Nehemia. 'Vrees niet voor hun aangezicht, denkt aan dien groten en aenselijken Heere, en strijdt voor uw broederen' (Neh. 4:14m). En hoe wordt het werk, de bouw van de muren, voortgezet. Werkend en waakzaam. De vijand, al is hij afwezig, leeft en werkt nog. Hij ligt op de loer. Welk een tafereel laat Jeruzalems muur zien. Troffel en zwaard heeft men. Men is gewapend. De sjouwers dragen een spies, de metselaars een zwaard. Het devies was werkend strijden, strijdend werken. Zo geeft God de Heere moed en krachten om zo te werken in het strijdperk van het leven voor de voltooiing van Zijn Koninkrijk. Wat geeft de Heere op het gebed. Werken en waakzaamheid teke-

nen het karakter en het leven van Gods dienaren. Voor het oog kan het lijken dat werken en strijden, strijden en werken, een tevergeefse zaak schijnt te zijn. Maar Gods Koninkrijk gaat niet onder. Er kunnen soms voor het oog breuken zijn, maar het komt niet tot afbreken. We weten wat Guido de Bres in art. 27 van de N.G.B. heeft vastgelegd. God de Heere bewaart Zijn Kerk. Hoe het ook gaat, zij vergaat niet. Waarom niet? Christus, de Gezalfde, is eeuwig Koning. Dewelke niet zonder onderdanen kan zijn. Hadden we maar sterk geloof in God, Zijn Woord, Zijn getrouwheid. Een heilige ijver bezielt dan om getuigend te werken voor het Koninkrijk van Gods Koning. Het gaat immers om de Vader en Zijn geschonken Koning en Zijn heilsrijk.

Het hartelijk liefhebben en het standvastig verdedigen van de leer der volharding zullen niet ophouden. Er staat met nadruk in artikel 15 dat God de Heere er Zelf voor in staat.

Verleden

Laat het verleden ons dringen om volhardend bezig te zijn. Gaat het over het verleden dan kunnen we uit de geschiedenis weten wat de bezielende kracht was om te werken en zelfs te lijden. Spot en verachting waren er. Wat heeft men willen doorstaan voor Gods waarheid. Wat kon er rijk van getuigd worden. Ook in onze kerken. Het staat in gedenkboeken. In de vorige eeuw werd er ook van gehoord. Zeker, er was verschil, maar geen tegenstelling als het gaat over de heilsorde. Nu is er verwarring, openstelling of afschrijving. In de Gereformeerde theologie is het kennen, het belijden en het beleven ervan in het geding. Er valt ook te denken aan de Bijbelse ethiek. Er wordt nu al gedacht aan het herdenken van 1517. Ook de Dordtse Synode 1618- 1619. Laat de geloofseenheid van toen ons niet beschamen. Er was een hartelijke eenheid. Gedreven door de persoonlijke geloofskennis en bovenal onder de beheersing van de Godsvreze. Nationaal en internationaal. Wonderlijk maar waar: door het felle verzet tegen Gods heilswerk. Door de kracht van Gods

eenzijdige werk werd men gedreven om Gods waarheid te belijden en te verdedigen. Deze daden, gedreven door liefde tot God de Heere, Zijn Woord en Kerk, deed hen eindigen in de Heere.

Slot

Hoe treffend is het slot. Welke enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, zij eer en heerlijkheid in eeuwigheid. Amen. Welk een getuigenis. Welk een belijdenis. Een climax is het van het sola fide en het sola gratia. De drie-enige God glorieert. De Vader in Zijn verkiezende liefde. De Zoon in Zijn verlossende liefde. De Heilige Geest in Zijn werkende liefde. Paulus' hymne, zijn lofprijzing, was de synodeleden niet vreemd. Uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.

(Rom. 11:36). Zo onder het werk bezig te zijn, sterkt het leven om bezig te zijn in en voor de dingen van Gods Koninkrijk. Aan de Leerregels werd een hartelijk slot toegevoegd. De Zone Gods, Jezus Christus, Die ter rechterhand Zijn Vaders zittende, den mensen gaven geeft, heilige ons in de waarheid; brenge diegenen die verdwaald zijn, tot de waarheid; stoppe den lasteraars van de gezonde leer hun monden; en begiftige de getrouwe dienaars Zijns Woords met den Geest der wijsheid en des onderscheids, opdat al hun redenen mogen gedijen ter ere Gods en tot stichting der toehoorders. Amen. Onze conclusie dient te zijn: de Leerregels van Dordt zijn geen strijdbijl, maar een reisgids.

M.C. Tanis

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 1 maart 2016. Kopij graag binnen donderdag 18 februari.

Ds. P. den Butter

Ds. P. den Butter mocht 31 jan. 78 jaar worden. Hij mag nog geregeld voorgaan in de kerken. De Heere gedenke hem met zijn vrouw en verdere familiekring in alle opzichten.

Ds. M.C. Tanis

Ds. M.C. Tanis mocht 30 jan. 87 jaar worden. Ook hij mag op zijn hoge leeftijd nog geregeld het Woord van God uitdragen. De Heere zij ook hem, zijn vrouw en verdere familiebetrekkingen in alle opzichten.

Jaarlijkse ambtsdragersconferentie

D.V. zaterdag 12 maart a.s. in de Chr. Geref. Kerk van Nijkerk. Dr. J.W. van Pelt zal een inleiding houden over het huisbezoek onder de titel 'Huisbezoek, mooi, moeilijk.' Het programma zal duren van 10.30 tot circa 15.00 uur.

Lijdenstijd

In de gang van het kerkelijke jaar is de lijdenstijd weer aangebroken. De Heere geve dat de lijdensprediking tot rijke zegen mag zijn voor jong en oud. De Zaligmaker moest heengaan naar Jeruzalem, en veel lijden van de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden, en gedood worden en ten derden dage opgewekt worden. Dit alles was naar de Raad van God, naar de profetische voorzeggingen van het Oude Testament en tot verzoening van de zonden van Gods Kerk. Kanttekening 21 verwoordt dit zo: 'Namelijk omdat zulks van God besloten, Hand. 2:23, van de profeten voorgezegd, Lukas 24:26, 27, en tot verzoening der zonden nodig was, Hebr. 9:23.'

AvH

DE VOOR- GANGER

Het is al weer even geleden dat er in de Pers geschreven werd over de valkuilen voor een predikant. De volgende zaken kwamen aan de orde: bezoekwerk achterwege laten; de mensen niet serieus nemen; doen alsof we het druk hebben en menen dat we belangrijk zijn.

Een van de voordelen van deze tijd is dat predikanten niet meer in een ivoren toren zetelen. Het zijn net mensen en dus staan ook zij onder kritiek. Hun boodschap, maar ook hun persoon.

Wat hierboven genoemd wordt, is herkenbaar. Het eerste (het bezoekwerk) vindt in onze gemeenten doorgaans behoorlijk plaats. Gebeurt het doelmatig? Bejaardenbezoek kan bijvoorbeeld al snel uitlopen op een theevisite. Sommige categorieën in de gemeente staan in de belangstelling, omdat dat dan zo hoort, maar de gewone gemeenteleden worden vaak vergeten. Zij vallen nergens onder en geven geen waarneembare signalen af.

Juist onder deze categorie leven misschien wel de meeste problemen.

Er zijn kringen waar men denkt dat de dominee alleen druk is met de preken. Je hoort soms de mening dat een preek goed voorbereiden wel drie dagen vergt. Op die manier blijft er van een week geen tijd over voor het pastoraat. Er zijn echter ook pastorale naturen die pas echt leven als ze onder de mensen zijn. Dat is wel mooi, maar vaak komt het niet veel verder dan de vraag hoe het ermee gaat. Er waren er, die op de fiets de wijk in gingen; bij elk lid even afgestapt en na vijf minuten weer weg. Het echte gesprek vraagt heel wat meer; het is ook vermoeiender.

Een ander punt: Nemen we gemeenteleden echt serieus? Dat was ook een valkuil, die men noemde. Ik denk dat er reden is voor een dergelijke vraag. Maar er is verschil in vragen en opmerkingen van gemeenteleden. Als iemand vraagt of je eens een gezang wilt opgeven is dat wat anders dan wanneer er gezegd wordt dat we praktischer moeten preken. Dat laatste moet je serieus nemen. Dat betekent ook dat je werkelijk doorpraat over zo'n gezegde. We kunnen als predikant menen het zelf alleen goed te weten omdat we de tekst bestudeerd hebben; maar wat een buitenstaander er over zegt, kan ook heel verfrissend zijn. Juist omdat je zo lang met een tekst bezig geweest bent, kun je bedrijfsblind worden. Een serieuze aanpak betekent niet dat je iedere opmerking honoreert. Zonder eigenwijs te willen zijn, waag ik de stelling dat predikanten meestal niet allerlei opmerkingen snel zullen overnemen. Omdat ze toch vooral een persoonlijke verantwoordelijkheid tegenover God hebben. Wat zij doen, moet stelen op een heilige overtuiging. Maar dit neemt niet weg dat we belang moeten stellen in wat mensen denken. Dat leidt dan vanzelf tot een echt gesprek. Een derde opmerking die gemaakt werd, is: wek niet de indruk dat je het druk hebt. Iedereen denkt dat tegenwoordig, dus een dominee moet ook in die trein meereizen. We moeten ons echter kunnen indenken dat een vluchtige, gejaagde ontmoeting oppervlakkigheid in de hand werkt. Ik moet me de vraag stellen waar ik nu werkelijk druk mee

ben. Persoonlijk heb ik nooit gewerkt in een jachtige sfeer. Als het eens echt druk was, liep het werk op z'n best. Ik wil dus het arbeidsethos van ons predikanten wat bijstellen. Predikanten hebben een vrij beroep en een open agenda en doorgaans staan zij niet van uur tot uur onder druk. Het lijkt me eerder een valkuil om het ambt te makkelijk op te vatten. Het is niet de drukte, het is meer de geestelijke belasting met de vraag: Doe ik het goed? Ben ik verantwoord tegenover de Heere? Daar zullen velen onder gebukt kunnen gaan. Ik kan me goed indenken dat men overbelast wordt, niet zozeer met drukke bezigheden, maar meer met de geestelijke verplichtingen.

De structuur van het ambt biedt helaas handvaten voor een psychische belasting. Een dominee staat anders onder druk dan een arts. Een predikant staat elke zondag voor de gemeente. De menselijke kant krijgt zodoende veel aandacht. Onbewust oefent de gemeente druk uit op haar voorganger. Als het de inhoud niet is, dan is het wel de "communicatie" of de presentatie. Het is onder deze omstandigheden moeilijk voor de pastor om zichzelf te blijven. Zeker, als hij ook nog te lijden heeft onder overmatige zelfkritiek. Laat de hoorder daar ook eens oog voor hebben. Alleen de dagelijkse band met de Heere kan uitkomst bieden. Terechte of onterechte aanmerkingen op zijn persoon en handelen kunnen te meer een reden zijn om het bij de Heere te zoeken. Hij zal, als het goed ligt, altijd weer nieuwe kracht en moed geven. We moeten voortgaan door goed en kwaad gerucht. Maar wel met een goed en rein geweten, als die in alles eerlijk willen wandelen.

De problemen rond het ambt zullen de komende tijd toenemen. Er is weinig roulatie, zodat predikanten langer in een gemeente staan. Een langere duur schept ook bepaalde moeiten. Daarom moeten gemeenten zich ook diepgaander bezinnen op de vraag of een beroep in een bepaalde situatie nog wel verantwoord is. Kan men de lasten van een predikantsplaats over tien jaar ook nog dragen? Gemeenten krimpen eerder dan dat ze groeien.

Spanningen nemen ook toe omdat de mensen (nog meer!) kittelachtig van gehoor zullen worden. Men wil leraars zoeken die voldoen aan de eigen wensen. Er zijn in onze kerken nu reeds gemeenten waar de kerkenraad aan de gemeente vraagt welk soort voorganger men wenst. Wat blijft er dan weinig over van de nood die van Godswege is opgelegd. Denk niet dat het alleen gebeurt in gemeenten die ver afgeweken zijn. Het is in onze kringen niet veel anders.

Christus is de grote Ambtsdrager. Juist Hij en Hij alleen heeft een volmaakte ambtsbediening uitgeoefend, tot aan het kruis toe. Het moge onze voorgangers gegeven zijn in Zijn voetstappen verder te gaan.

P. Roos

De angst dat mensen verloren gaan... (5)

Het vorige artikel eindigde met het aanhalen van enkele woorden uit het boek Daniël. Het ging over de tweërlei bestemming van de mens. *“Velen van hen die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen ten eeuwig en genen tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing.”* [Daniël 12: 2]. Al eerder wees ik aan dat het bij uitstek de Heere Jezus is geweest die deze werkelijkheid in Zijn prediking aanwees. Dat er twee wegen zijn, horen we uit Zijn mond, een brede weg en een nauwe weg. Hij spreekt over een wijde poort en een enge poort. De grote Profeet en Leraar schroomt niet om aan te wijzen waar elk van die wegen op uitloopt. De ene op het leven, de andere op het verderf [Matth. 7: 13, 14].

Deze beelden gebruikte de Heere Jezus in Zijn Bergrede. Aan het slot daarvan wijst Hij nog eens op de ernst van dat alles. Hij doet dat door middel van de gelijkenis van de wijze bouwer en de dwaaze bouwer. De ene bouwt zijn huis op de rots. Daar moet hij heel wat inspanning voor plegen. Maar als de stormen en de waterstromen komen, blijkt het nut ervan. Het huis kan de crisis doorstaan. Het gaat niet ten onder. Bij de ander daarentegen is het verloop dramatisch. Hij had zijn huis gemakshalve op de zanderige oppervlakte gebouwd. De dwaasheid daarvan bleek toen slagregens en harde winden kwamen. *“Ze zijn tegen dat huis aangeslagen, en het is gevallen, en zijn val was groot.”* [Matth. 7: 27].

Wat bedoelt de Zaligmaker met deze gelijkenis? Wie zijn die twee bouwers? Het zijn, aldus de Heere Jezus, degenen die Zijn woorden hebben gehoord, en deze wel of niet doen. Dat blijkt alles uit te maken. Het dóen of het níet doen van Zijn woorden. In dit verband dus de woorden die Hij zojuist heeft uitgesproken: die van de Bergrede. En

wat heeft Hij daarin gezegd? Met grote klem dit: *“Ga in door de enge poort!”* [Matth. 7: 13]. Bewandel de smalle weg! Vermijd de brede weg en de wijde poort! Verkiez die niet! Want het einde is het verderf! Bedenk dat de weg ten leven die is van de smalle weg en de nauwe poort.

De twee wegen – en daarmee de tweërlei bestemming – hebben grote nadruk in de prediking van de Heere Jezus. Het komt er nauw op aan. *“Niet een ieder die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vader die in de hemelen is!”* [Matth. 7: 21], zegt Hij in het zelfde verband. Opnieuw dus het dóen. En dat doen is: het ingaan door de nauwe poort en de smalle weg. Zo niet, dan is het einde het verderf. *“Dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt!”* [Matth. 7: 23]. In het evangelie van Lukas lezen we dat de Heere Jezus aan deze woorden nog de volgende heeft toegevoegd: *“Aldaar zal zijn wening en knersing der tanden, wanneer gij zult zien Abraham en Izak en Jakob, en al de profeten in het Koninkrijk Gods. Maar ulieden buiten uitgeworpen.”* En dat is des te aangrijpend wanneer Hij daaraan nog toevoegt, dat de buitengeworpenen degenen zijn die meenden binnen te komen. Ze hebben zich vergist. *“En ziet, er zijn laatsten die de eersten zullen zijn. En er zijn eersten die de laatsten zullen zijn.”* [Luk. 13: 28-30]. Zo luidde dus de spits van Jezus’ eerste prediking.

bewogen

“De angst dat mensen verloren gaan, is bij mij niet zo sterk...” Deze recente uitspraak van een cgk-dominee is de aanleiding voor deze artikelen. Eenvoudige lezing van de evangeliën kan tot

geen andere conclusie leiden, dan dat deze houding ver af staat van de prediking van de Heere Jezus. Dat blijkt nog te meer als we de sterke bewogenheid van de Zoon des mensen tot ons laten doordringen. Bewogenheid met de weg die zondaren gaan. Bewogenheid met hun eeuwig lot als zij zich niet bekeren. Als ze niet van weg veranderen.

Ik gaf iets aan uit het begin van Zijn openbare verkondiging. Aan het einde van Zijn aardse leven is het niet anders. Laat ik u wijzen op Zijn woorden, gesproken aan het begin van Zijn laatste week op aarde. Zijn lijden is aanstaande. Maar eerst is er Zijn glorieuze intocht in Jeruzalem. De discipelen, en naar hun voorbeeld de feestvierende schare, juichen Hem toe als een koning. Hij is gezeten op een ezelsveulen, ze leggen hun kleren voor Hem neer en zwaaien met palmtakken. Het hosanna-geroep is niet van de lucht: *“Gezegend is de Koning, die daar komt in de Naam des Heeren!”* En de Heere Jezus? In plaats van een blijde reactie te geven, zit Hij te luidkeels te huilen op Zijn ezelsveulen. In het zicht van Jeruzalem roept Hij het snikkend uit: *“Och, of gij ook bekend, ook nog in deze uw dag, hetgeen tot Uw vrede dient. Maar nu is het verborgen voor uw ogen...”* [Lukas 19: 42]. Al eerder had Hij over de stad en haar inwoners soortgelijke woorden uitgeroepen: *“Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen zoals een hen haar kuikens onder de vleugels vergadert. En gij lieden hebt niet gewild...”* [Lukas 13: 34]. Een van verdriet verscheurde Zaligmaker vanwege de onbekeerlijkheid van het volk. Moet Hij, ook hierin!, niet het voorbeeld zijn van elke dienaar van het Woord?

J.M.J. Kieviet

Bang voor zelfbedrog

“Ik ben zo bang dat ik me bedrieg”. De dominee komt die verzuchting in zijn pastorale werk wel tegen. Heimelijk is hij daar verblijd over, maar laat hij dat niet zeggen want het wordt hem niet in dank afgenomen. Ziet u dat positief dan, dominee? Bedrieg mij niet hoor! Maar de dominee is er verblijd over omdat hij reden heeft om te vrezen dat velen zichzelf maar wat aanpraten en op valse gronden de eeuwigheid tegemoet reizen. En als daar tegenover dan iemand is die vreest dat hij niet sterven kan, dan vat hij dat positief op. Al moet hij daar ook wel weer mee uitkijken. Omdat het geweten nu eenmaal ook onrustig kan zijn en men dus alle reden heeft om te vrezen. Toch houd ik vol dat de vrees voor zelfbedrog een onbedriegelijk kenmerk van genade kan zijn. Ik zal u zeggen waarom.

Door het wonderwerk van Woord en Geest wordt een mens aan zichzelf ontdekt. En dat ontdekkend werk duurt zolang de Geest werkt in het zondaarshart. Dat is dus tot zijn laatste snik hier op aarde. Door het ontdekkend en overtuigend werk van de Heilige Geest leert een mens zichzelf kennen in wie hij is voor God en in wie hij van nature blijft. Dan moge trap en maat verschillen, want de Heere werkt altijd naar Zijn wil en welbehagen. Maar een van de zaken die ik in mij ga ontdekken is dat ik een bedrieglijk hart heb. Dat wil twee dingen zeggen. Ten eerste dat ik mensenwerk voor Gods werk kan aanzien en andersom. En ten tweede dat ik me anders kan voordoen dan ik ben. Dan zegt Jakob: Ik ben Ezau. O, wat is de mens, wat is in Hem te prijzen! Maar wat is nu het door de Geest beoogde doel van zelfkennis? Juist, de verheerlijking van Christus! Dat betekent in de praktijk dat de vrees voor zelfbedrog, als vrucht van zelfkennis, altijd uitdrijft naar de Heere! Daar moet een mens die bang is dat hij zich vergist zich op onderzoeken. Is de klacht: “Ik ben zo bang dat ik mij bedrieg” slechts iets wat ik uit op huisbezoek of drijft het mij tot de Heere? Weet Hij er van?

Wat is oprechtheid? Is dat heiligheid of zondeloosheid? Het is eerlijkheid. Eerlijk worden naar God toe. De oudste zoon was niet eerlijk tegenover zijn vader. Hij diende hem dan wel, maar het was om loon. Ik heb voor mijn werk nooit wat voor terug gehad, zei hij. Hij deed of hij zijn vader lief had, maar hij had alleen zichzelf maar lief. Maar de jongste zoon was oprecht. Oprecht gemaakt. Eerlijk. Ik ben niet meer waard uw zoon genaamd te worden. Dat werd expliciet aan zijn vader duidelijk gemaakt. Zie, dat is oprecht.

Zo maakt de Heere mij oprecht en ga ik Hem belijden dat ik een bedrieglijk en onbetrouwbaar hart heb. Mijn klacht is Hem bekend. Zoekt de Heere naar waarheid in het binnenste, ik ga het ook zoeken: Laat de oprechtheid meer en meer, met de vroomheid mij behoeden. Ik ga verlegen worden om het onbedriegelijke werk van God: Zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw Heil.

Welnu, u die zegt: Ik ben zo bang dat ik me bedrieg: u kunt daar ook terecht bang voor zijn. En daarom moet u leren hopen, bouwen, leunen en vertrouwen op de Heere Jezus, Die plaatsbekledend Zijn leven van volmaakte liefde, gerechtigheid en gehoorzaamheid aan de Vader heeft geofferd. Als u de vraag gesteld wordt: wat dunkt u van uzelf, en u moet antwoorden dat u vreest voor zelfbedrog en dat u soms werkelijk gelooft dat u nog eens voor eeuwig verloren zult gaan, laat mij nu ook eens een andere vraag stellen: wat dunkt u dan van de Christus? Zoek uw behoud en de vastigheid en de enige troost in leven en sterven bij Hem en daar zult u rust vinden voor uw ziel. Want u moet tenslotte zelfs uit hetgeen u in waarheid van de Heere mocht ontvangen de grond verliezen. Christus Jezus moet uw Hope worden. En het beloftewoord van die God Die niet liegen kan. Zo blijft een waar kind van God altijd iemand die het leven niet vindt in zichzelf, maar buiten zichzelf en door het geloof de eeuwigheid tegemoet reist als Jakob: Op Uw zaligheid wacht ik, o HEERE! Eens waart Gij niets, ik was toen AL. Ik leefde in de zonde. Maar sinds Uw Woord mij wondde, en mij de zielerust ontstal, vond ik mijzelf belogen. Mijn IK had mij bedrogen! Gij werd toen IETS. Maar ik bleef veel. ‘k Zou zelf mijn heil doen dagen, voor niets zou ik versagen. Ik droeg vol moed het zwaar gareel, der wet, maar al mijn strijden, kon niet mijn ziel bevrijden. Toen werd Gij VEEL. Maar ik bleef iets. Ik zou dan door mijn smeken, U wel het harte breken. Maar o mijn ziel, het baatte niets. De hemel ging niet open, door al dat worstelend hopen. Toen werd ik NIETS, en Gij werd AL. O grondeloos erbarmen, toen zonk ik in Uw armen. Geen hel die m’U ontroven zal! Hij, Die oneindig groot is, hoort hem die gans ontbloot is.

K. Hoefnagel

En men noemt Zijn naam Sterke God

Jesaja 9:5

*Het is belangrijk voor een land dat de koning wijs en sterk is. Wijsheid zonder macht vol-
doet niet, macht zonder wijsheid ook niet. De Messias heeft wijsheid en macht:
Raad en Sterke God.*

God

De Messias is waarachtig en eeuwig God. De Joden betrekken de naam sterke god op koning Hizkia. Maar dat is onjuist. Soms worden overheden inderdaad goden genoemd, maar dan alleen in het meervoud en nooit in het enkelvoud. Het kan dus niet in het enkelvoud van koning Hizkia gezegd worden dat hij sterke god is. De Bijbel noemt de Messias God. Denk bijvoorbeeld aan psalm 2:11 en 12 'Dient den HEERE met vreze, en verheugt u met beving. Kust den Zoon...'. In Jesaja 25:9 staat 'En men zal te dien dage zeggen: Zie, Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken.' In Jesaja 40 lezen we: 'Bereidt den weg des HEEREN, maakt recht in de wildernis een baan voor onzen God.' De profeten hebben de Messias God genoemd. In het Nieuwe Testament is dat niet anders. Thomas zegt immers: 'Mijn Heere en mijn God.' Ook Paulus doet dat. In de Romeinenbrief lezen we dat de Messias 'God is te prijzen in der eeuwigheid.' In Hand. 20:28 staat 'God geopenbaard in het vlees.'

Sterk

Er staat: Sterke God. De Messias is sterk en is Overwinnaar. Sommigen vertalen dan ook: 'God, de Overwinnaar'. In de overwinning komt de sterkte uit en de sterkte is de grondslag van de overwinning. De Goddelijke natuur is sterk. De Messias is waarachtig God, dus ook sterk. Als Middelaar heeft de Messias Zich als de sterke God vertoond. Iemand die alleen mens is, zou bezwijken onder het zware werk der verlossing. Alleen de Sterke God kan die oneindige en ondragelijke last van de toorn van God dragen en doordragen en Zich er weer aan ontworstelen. Alleen de Messias is machtig om te verlossen. Als de Sterke God heeft Hij de duivel en de dood overwonnen. De Messias is dus sterker dan de satan. Ook in de wonderen die Hij gedaan heeft is Hij de Sterke God. Hij maakte blinden ziende, gaf doven het gehoor, deed stommen spreken, liet kreupelen wandelen, genas melaatsen en maanzieken, maakte doden levend. Hij deed bomen verdorren en veranderde water in wijn. Hij stilde stormen en liep over het water. De Messias wierp duivelen uit. Johannes had het gezegd: Die na mij komt is sterker dan ik. De Messias bekeert zondaren. Ook daaruit blijkt dat Hij de Sterke God is. Hij wekt op uit de geestelijke dood. De Messias heeft de dood verslonden tot

overwinning. Hij is ook de Sterke God in de hemelvaart, in de uitstorting van de Heilige Geest. Hij vergadert en bewaart Zijn Kerk te midden van de vervolgingen. In de loop der eeuwen is de Kerk gegroeid. Op de dag van de wederkomst zal Hij ook tonen de Sterke God te zijn. Al de Zijnen zullen de eeuwige gelukzaligheid ontvangen en al Zijn vijanden zullen geworpen worden in het eeuwige vuur.

Toepassing

Het is nodig de Messias te erkennen als de Sterke God. Arius loochende de Godheid van Christus. Ook het heidendom, het Jodendom en de Mohammedanen weigeren de Messias te erkennen als 'Sterke God'. Ook zijn er velen die Zijn Godheid wel belijden, maar in de beleving tonen er weinig indruk van te hebben. De vervolgers van Gods Kerk staan er niet bij stil dat zij zich keren tegen de Sterke God. Velen zeggen met Psalm 2:3 'Laat ons hun banden verscheuren en Hun touwen van ons werpen.' Velen doen alsof God een mens is. Er is bij hen geen ontzag en eerbied voor de Sterke God. "Werd Hij als de Sterke God erkend, zou er dan wel iemand zijn die Hem door de nodiging van het Evangelie weigerde aan te nemen? Zou er dan iemand zich durven onttrekken om Hem te dienen en met alle onderwerping te gehoorzamen? Nochtans zijn er velen, die niet willen dat Hij over hen Koning zal zijn." Bedenk het toch dat uw zonde tegen Jezus een zonde is tegen God. Hoe vreselijk zal het zijn bij uw sterven. Dan zult u te doen hebben met die Sterke God. Maar gij, gelovigen, eert de Messias als de Sterke God. Noem en roem Jezus als de Sterke God. Vertrouw op Zijn volbrachte werk. U kunt aan Hem het werk van uw zaligheid gerust toe vertrouwen. De verkregen zaligheid wordt toegepast door de krachtadige roeping en de almachtige trekking. De Sterke God bewaart Zijn Kerk. Hebt Hem lief, dient Hem en gehoorzaamt Hem. Zoek alle sterkte in Hem. 'Hij geeft den moede kracht en vermenigvuldigt de sterkte dien, die geen krachten heeft.' Jes. 40:29. "Ja, noch dood, noch graf, noch hel, hebben de kracht om u uit de hand, uit het eigendom van zulk een Sterke God te rukken. Gij zijt voor altijd in Zijn bewaring begrepen, totdat gij eens aan de heerlijkheid Zijner sterkte in het hiernamaals deel zult krijgen, om Hem daarin eeuwig te aanbidden en te roemen voor Zijn troon."

A. van Heteren

PSALMZANGDAG IN DE GROTE OF ST. BAVOKERK TE HAARLEM!

Op D.V. zaterdag 16 april 2016 wordt de jaarlijkse Psalmzangdag weer gehouden, ditmaal weer in de Grote of St. Bavokerk te Haarlem. De samenzang wordt dit jaar op het orgel begeleid door Pieter Heykoop. De psalmen worden niet-ritmisch gezongen uit de berijming van 1773.

Ds. A. Moerkerken, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Capelle aan de IJssel, zal de meditaties houden. De psalmen zijn gekozen rond het thema 'Gij zijt veel sterker dan 't geweld', geïnspireerd op actuele thema's als de vluchtelingenstroom en de recente aanslagen in Europa.

De Psalmzangdag is voor iedereen gratis toegankelijk. Wel wordt er gecollecteerd om de kosten te dekken. De middag begint om 13.30 uur en is rond 16.30 uur afgelopen.

Vanuit het noorden met de bus naar de Psalmzangdag?

Ziet u er tegenop om zelf naar Haarlem te rijden? Bij voldoende belangstelling zullen er ook bussen naar Haarlem rijden met diverse opstapplaatsen door het gehele land. De opstapplaatsen zijn Staphorst (marktterrein), Nunspeet (Transferium) en Bunsschoten (carpool A1)

Parkeertip:

U kunt uw auto het beste parkeren in een van de volgende parkeergarages: Appelaar, Raaks en Kamp. Voor meer info: www.psalmezangdag.nl.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE BEZINNINGSKRING BINNEN DE CLASSIS LEEUWARDEN.

Op D.V. Vrijdag 19 februari a.s. wordt er weer een bezinningsavond gehouden.

Ds. A.C. Uitslag hoopt te spreken over het onderwerp:

'De tijdgeest in de eindtijd'

Deze bijeenkomst wordt gehouden in de grote zaal van de Chr. Geref. "Sionskerk", Hoofdweg 127 Damwoude.

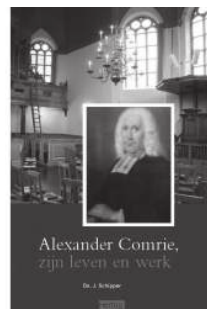
Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen.

Aanvang :19.45 uur.

Allen van harte welkom!

BOEKBESPREKINGEN

Ds. J. Schipper, *Alexander Comrie, zijn leven en werk*, gebonden, 162 blz., 15.95 euro, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-2839.

Alexander Comrie (1706-1774) werd geboren in Schotland. Al op jonge leeftijd mocht hij de Heere vrezen. Het werd ook zijn begeerte zich te bekwamen in de theologie. Door omstandigheden moest deze studie onderbroken worden. Door Gods voorzienigheid kwam hij in Nederland terecht, waar hij de studie theologie heeft afgerond. In Nederland studeerde hij in Groningen en Leiden. Comrie werd predikant te Woubrugge.

Hij waarschuwde tegen de verlichte denkbeelden van zijn tijd. De auteur heeft op populair-wetenschappelijke wijze het leven en werk van Comrie weergegeven. We hopen dat het lezen van dit boek over Comrie mag brengen tot het lezen van de werken van Comrie zelf. Veel waardevolle zaken worden daarin aangetroffen. Daarom een uitgebreide bespreking van de inhoud van dit boek van ds. Schipper over leven en werk van Comrie.

Woubrugge

Ds. Nicolaus Holtius (1693-1773) bevestigde Comrie tot predikant in Woubrugge. Hij deed dat op 1 mei 1735 met een preek over Johannes 3:14 en 15 'En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, also moet de Zoon des mensen verhoogd worden. Opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Comrie deed intrede met een preek over Zach. 6:15 'En die verre zijn, zullen bouwen in de tempel des Heeren, en gij zult weten dat de Heere der heirscharen mij tot u gezonden heeft. Dit zal geschieden indien gij vlijtiglijk zult horen naar de stem des Heeren, uws Gods.' De tekstkeuze laat iets zien van de levensgang van Comrie. Comrie kwam immers uit Schotland en mocht nu gaan bouwen aan de tempel van het Koninkrijk Gods in Woubrugge. We lezen op blz. 37 dat Comrie sprak over de vergankelijkheid van het leven en over het eeuwigblijvende Woord van God. Daar is altijd reden toe, maar zeker in de tijd van Comrie werd gezien hoe kwetsbaar en vergankelijk wij mensenkinderen zijn. In een gemiddeld gezin stierf in die dagen de helft van het aantal kinderen in het eerste levensjaar. Comrie heeft zelf twee keer zijn vrouw en één keer zijn dochter naar het graf moeten brengen. Er was veel armoede. Er was telkens sprake van infectieziekten. Bij velen was nog een diep eeuwigheidsbesef aanwezig. Onder die omstandigheden heeft Comrie gepreekt en gearbeid. Comrie kwam weinig in de gemeente. Daar werd weleens over geklaagd. Comrie was van mening dat hij pastoraal door middel van zijn geschriften meer kon betekenen voor zijn gemeente, dan door middel van vele bezoeken. Hij was geen tegenstander van het gezelschapsleven, maar

kwam er toch weinig. Comrie had studiezijn. Dat was te merken in zijn preken. Ook zijn nagelaten geschriften getuigen daarvan. We lezen op blz. 44 "Comrie was dus meer een man voor de studeerkamer, die veel werk maakte van zijn preken en geloofsaspecten doordacht en op schrift stelde. Hij waarschuwde tegen het onnodig uitgaan en bezoeken afleggen." Comrie was geliefd in zijn gemeente en heeft nooit geprobeerd om terug te keren naar Schotland.

Het ABC des geloofs

Bij velen is Comrie bekend tot in onze tijd door zijn boekje 'Het ABC des geloofs'. Het verscheen voor het eerst in 1739. In 1735 had Comrie de stof van dit boekje behandeld in zijn gemeente. Het boekje bestaat uit een bundel preken. Om het boekje niet te groot te maken liet Comrie de inleiding van iedere leerrede, het verband en de toepassing weg. Het ABC werd zeer goed ontvangen. In 1746 verscheen de vijfde druk. Daarin staat te lezen 'Het kan niet anders dan tot mijn grote blijdschap zijn dat ik zowel mondelinge als schriftelijke getuigenissen heb ontvangen dat mijn geringe arbeid tot zegen is in alle provincies van dit gezegende land. Maar dat niet alleen! Ik bemerk ook dat de vraag naar dit boekje zo groot is, dat mij nu al voor de vijfde keer gevraagd wordt het opnieuw uit te geven." Comrie heeft het boekje ingedeeld naar de letters van het alfabet. Het eerste woord dat Comrie behandelt is 'Aandoen' en het laatste woord is 'Verwachten'. Bij de behandeling van de woorden gaat het Comrie om het ware zaligmakende geloof en niet om een ander soort geloof. (blz. 57). Regelmatig haalt Comrie Schotse godgeleerden aan. Bijvoorbeeld Boston. Onder de benaming 'Blijven in Christus' verwijst hij naar de twaalf bijlslagen van Boston beschreven in diens 'De viervoudige staat.' Nadat Comrie negen van de twaalf bijlslagen kort heeft samengevat, merkt hij op: "Tot dusver dan deze voortreffelijke auteur, wiens betoog wij u in kort bestek hebben doorgegeven. O, wat zullen er weinigen uit de oude stam gevallen zijn! Wij geven wel toe dat niet ieder alles wat genoemd is in deze volgorde ondervindt, maar we zijn er toch van verzekerd dat ieder geheel en al uit Adam moet worden uitgerukt, om door Jezus, als de tweede Adam, te kunnen leven en groeien." Comrie stelt duidelijk dat het enige fundament voor de zaligheid Jezus Christus en Dien gekruisigd is (blz. 60). We lezen op blz. 61 dat de geestelijke armoede een eigenschap van het zaligmakend geloof is. We willen iets doorgeven van wat Comrie schrijft over het dorsten. We lezen op blz. 62 en 63 het volgende: "Alles wat we tot nu toe over dit dorsten hebben gezegd, geeft zeker niet aan dat dit de meest wezenlijke daad van het geloof is. Dat is immers een daadwerkelijk aannemen van Jezus en zichzelf aan Hem overgeven. *Die Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te zijn.* Het dorsten is meer een hiernaar *reikhalzend uitzien*. Maar toch zijn we ervan overtuigd dat er in dit dorsten *geloof* aanwezig is. We hebben namelijk niet zo'n positief oordeel over de verdorven menselijke natuur; en we geloven dan ook niet dat daaruit een dergelijk edel gewas opgroeit als dit aanhoudende, krachtige en rusteloze verlangen naar Jezus, dat uit de grond van het hart voortkomt.

Ook de apostel getuigt krachtig dat *het bedenken des vleses vijandschap is tegen God* (Rom. 8:7). Daar komt nog bij dat de Zaligmaker, Die de mond van de waarheid Zelf is, mensen die dorsten zalig spreekt. Dat zou Hij nooit gedaan hebben als het een gewas betrof dat alleen uit onze eigen akker voortkomt. O nee! Zelfs het zaaien van de goddeloze is de Heere een gruwel! Daarvan getuigt de Kerk dat het niets anders is dan een lap die weggeworpen moet worden." Comrie wijst ook op het onderscheid dat in het dorsten wordt gevonden. We lezen op blz. 63 "Hoe sterk de verlangens in tijdgelovigen ook mogen zijn, hun ziel verlangt nooit naar Jezus Christus Zelf. Als zij maar enige vrede genieten, en niet te veel verdriet en angst hebben, zullen ze nooit naar Jezus Zelf vragen. Het is net als bij een zieke die graag een dokter wil raadplegen. Hij is blij als hij hoort dat er een arts is, maar het gaat hem er alleen om genezen te worden, en niet omdat hij in hartelijke liefde met de persoon van de arts verbonden is. Maar bij degenen die nog maar heel weinig genade kennen, ligt het heel anders. Hun verlangen gaat naar de Persoon van Jezus uit; en alles wat Hij aan genadeweldaden heeft, willen zij alleen hebben op grond van hun verbondenheid met Hem als Persoon."

Eigenschappen

Een belangrijk geschrift is ook: 'De Eigenschappen des geloofs'. Dit zijn preken waarvan de toepassingen wat verkort zijn. Comrie schrijft over de wedergeboorte in engere zin. We lezen op blz. 70 "Comrie heeft het derhalve bewust niet over voorbereidingen tot de wedergeboorte. Een mens is dood of hij is levend. In de zesde preek van de *Eigenschappen* gaat het over de wedergeboorte in engere zin. Daar maakt Comrie een vergelijking tussen de wedergeboorte en de natuurlijke geboorte. We lezen dan op blz. 71 "Zoals alle natuurlijk leven ontstaat ook het geestelijk leven uit een zaad, namelijk het

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@klikSAFE.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 22,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 23,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

levende en eeuwig blijvende Woord van God. Dit zaad wordt door de Heilige Geest ingebracht in de ziel. En waar het geestelijk leven gewekt is, is het direct in al zijn delen aanwezig, al moeten die nog wel uitgroeien. Vanaf het moment dat het zaad der wedergeboorte ingelegd wordt in de ziel, begint ook het zaligmakend werk van God. Dit gaat nooit buiten Christus om: 'Waar de Geest dit levensbeginsel als de eerste levende kiemen van het nieuwe schepsel in de ziel heeft gelegd, vindt er een vereniging plaats tussen Christus en de levend gemaakte persoon. Deze vereniging wordt tot stand gebracht op zo'n manier dat Christus als een levendmakend Hoofd door de Geest verenigd wordt met dit nieuwe schepsel dat daar in beginsel aanwezig is, om alle leven daaraan mee te delen. Deze vereniging is noodzakelijk omdat alle volgende weldaden uiteraard niet buiten de ziel kunnen omgaan en geen van die ondervonden kan worden dan alleen in de vereniging met Christus en door Zijn dierbare en zalige voldoening als Borg.'

Overige geschriften

Er val te denken aan de Leerredenen. Die zijn verzameld in twee delen. Hierin worden diverse vrije stoffen behandeld. Zij bevatten uitleg en toepassing. Daarbij worden de onbekeerden niet vergeten. We lezen op blz. 93: "Steeds is er wel een vermanend en waarschuwend woord voor hen in zijn preken te vinden. Maar ook spoort hij Gods kinderen aan op te wassen in de kennis en in de genade van de Heere Jezus Christus. En voor degenen die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, is hij lieflijk in vertroosting en steeds heenwijzende naar het Lam Gods Dat de zonde der wereld wegneemt." Er valt ook de denken aan de Heidelbergse Catechismus, waarin Comrie de zondagen 1 t/m 7 behandelt. Samen met ds. Holtius heeft Comrie geschreven tegen de verlichting 'Examen van het Ontwerp van Tolerantie.' De leer van de Reformatie en de besluiten van de Synode van Dordt werden al meer gerelativeerd en verdraaid. Comrie en Holtius hebben zich hiertegen verzet.

Laatste jaren

De laatste jaren van zijn leven was Comrie te zwak om te schrijven en kon hij ook vaak niet voorgaan in de bediening des Woords. In 1771 vroeg Comrie emeritaat aan. Pas op 4 april 1773 nam hij afscheid van zijn gemeente, waar hij 38 jaar had mogen dienen. Comrie vestigde zich in Goude. Op 10 december 1774 overleed hij. Hij mocht ingaan in de vreugde zijns Heeren. Hij werd in de St. Janskerk in Gouda begraven. Onderzoek heeft uitgewezen waar hij precies begraven is. In het oude Noordpand, de 34e rij, het 7e graf. Dat is dus in de Noorderzijbeuk, in de hoek, onder een van de beroemde Goudse glazen, ongeveer het soberste hoekje van deze lang kruisbasiliek. Het graf werd gekocht voor 50 gulden. Comrie wenste in de kerk geen grafzerk. Zijn begrafenis vond plaats op 12 december.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email:

webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenis

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenis
Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

**Fiscaal advies voor predikanten
& administratieve ondersteuning
voor kerkenraden**

Drs. Arjan Pul RB
Belastingadviseur

- Ruime ervaring in het verzorgen van aangiften en aanverwante fiscale zaken
- Administratieve ondersteuning kerkenraden (salarisverwerking kosten e.d.)
- Netwerk voor kerkrechtelijke vraagstukken en schuldhulpverlening

Van Lienden & Kooistra
— ACCOUNTANTS ADVISEURS —

Barneveld 0342 - 400 625 Rhenen 0317 - 615 686 vlkadvisers.nl/predikanten

**UW ADVERTENTIE
IN KLEUR?***

Neem contact op met de administratie!

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

Begravenisonderneming **De Jongh**

H. de Jongh
D.D.E. Melleste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

*Voor een waardige en stijlvolle
verzorging van alleen begrafenis*

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 611154

Papendrecht
078 - 6412740

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.